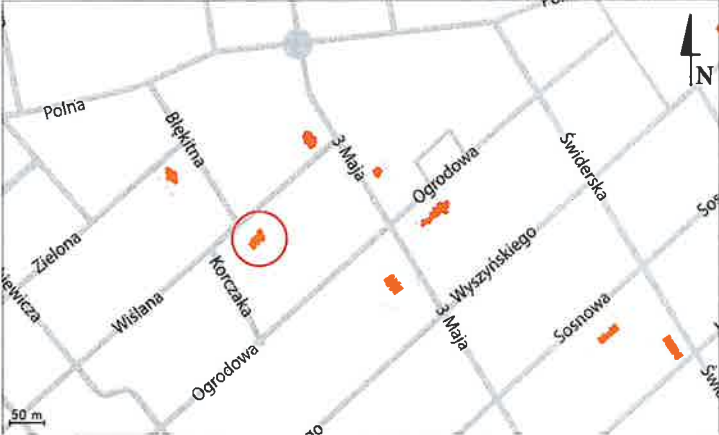

Lp. 42/a		3. Miejscowość
WEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	
1. Nazwa	2. Czas powstania	
Willa Justmana i Rozenberga	przed 1934	Józefów
7. Fotografia z opisem wskazującym na orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		4. Adres
 Widok od strony zachodniej z ulicy Wiślanej. Fot. 2024		Wiślanej 5 05-420 Józefów obr. 41 działka 159
		5. Przynależność administracyjna
 Widok na elewację południowo-wschodnią z podwórza. Fot. 2002	 Z archiwum rodzinnego Michała Salwy. Zdjęcie sprzed zabudowy werandy południowej, lata 60. XX w.	6. Formy ochrony
		województwo mazowieckie powiat otwocki gmina Józefów

8. Historia, opis i wartości

Na dużej działce pomiędzy ulicami Ogrodową i Wiślaną znajdowały się trzy domy i stróżówka, być może powstały w podobnym czasie, co stojące nieopodal wille z przełomu XIX i XX wieku: Benkówka i Irenka. Na planach geodezyjnych w 1934 r. zapisano nazwiska właścicieli: Rozenberg i Justman. Mogą być błędne, na liście nieruchomości tzw. opuszczonych pod adresem Ogrodowa 16 znalazł się Frama Ejzenberg oraz zapis, że nastąpiło wprowadzenie w posiadanie w 1/16. To ślady, pewne jest, że domy należały do Żydów i pełniły funkcję mieszkalną, nie ogłaszano wynajmu w gazetach. Dziś pozostał dom przy Wiślanej 5. Zasiedlony tuż po wojnie przez rodzinę Stanisława Salwy, wcześniejszego dozorcę, latami gościł kwaterunkowych mieszkańców. W latach 50-60 otwartą werandę południowozabudowano. Budynek jest własnością Miasta.

Dom drewniany na podmurówce i podwalinach, częściowo podpiwniczony, parterowy z wysokim użytkowym poddaszem krytym dwuspadowym dachem z facjatami ustawionymi niesymetrycznie. W szczycie południowo-wschodnim ustawiona zabudowana weranda, po przeciwnej stronie północno-zachodniej nieregularna forma zabudowanych werand. Dwa wejścia od strony południowo-wschodniej poprzedzają nieduże, otwarte ganki, z bardzo ozdobnymi portalami. Elewacje oszalowane, na korpusie oryginalne z zachowanymi zdobieniami snycerskimi: gzyms z ozdobnie zakończonych desek, listwy wokół okien i wycinane nadokienniki, ciesielskie wykończenie szczytów dachu i wejściowych werand, na elewacji poddasza obramienia kwadratowych, ustawionych po przekątnej otworów. Zachowana fotografia rodzinna Salwów pokazuje fragment dekoracji werandy przed zabudową.

Budynek ma dużą wartość historyczną poprzez fakt istnienia w jego części miejsca wspólnych modlitw. Ta hipoteza poparta relacjami mieszkańców, wymaga badań i potwierdzenia w dokumentach. Wg. przekazu Antoniego, syna Stanisława Salwy – dawnego stróża, a powojennego mieszkańca domu – w jednym z pomieszczeń na ścianach znajdowały się malowidła z napisami. Mieszkający naprzeciw domu (w Benkówce) Włodzimierz Jankowski wspominał podnoszony na korbę element dachu budynku – czyniono tak podczas Sukkot czyli święta szafasów – a okoliczni chłopcy dla zabawy wrzucali do domu szyszki. Obecni lokatorzy, podczas remontu widzieli znajdujące się pod podłogą „dziwne grube księgi”.

Budynek, mimo przekształceń w obrębie werand zachował oryginalną bryłę, konstrukcję, dekoracje ciesielskie i snycerskie, swoją solidnością, proporcjami, sposobem wykonania daje podstawę do uznania za pobudowany jeszcze przed I wojną światową według wytycznych świadomego artystycznie projektanta.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Budynek w stanie dobrym, nadal pełni funkcję mieszkalną.

Konieczne są badania naukowe obiektu zarówno historyczne, jak i konserwatorsko-architektoniczne.

Źródła: Plany Bema, Wyd. Geodezji i Kartografii, Starostwo Powiatowe w Otwocku; Arch. Państw. w W-wie, O. w Otwocku, Akta Gminy Letnisko Falenica, j.250; M. Bałaban *Zabytki historyczne Żydów w Polsce*, 1929; *Józefów nad Świdrem*, wyd MOK Józefów 2002; Kwerenda terenowa 2002-2025; Archiwum Społeczne w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Józefowie.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Lidia Głazewska-Dańko

4 czerwca 2025

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków